

פרוטוקול משיבת המועצה המינהלית (11/2019)
שהתקיימה בתאריך 28.7.2019 במשרדי בנק ישראל בירושלים

- נוכחים מקרב חברי המועצה: יהושע שמר, יו"ר המועצה המינהלית
סגי איתן
אמיר ירון, נגיד הבנק
נעים נג'אר
אנדרו אביר
- נעדרים מקרב חברי המועצה: נוכחים מקרב עובדי הבנק:
- יוני אתר, יועץ למנכ"ל
חזי כאלו, מנכ"ל הבנק
אילן סוציאנו, עוזר למזכירת הוועדה המוניתרית והמועצה המינהלית
שי רוזנשטוק, המבקר הפנימי
אסתי שורץ, מזכירת הוועדה המוניתרית והמועצה המינהלית
טידה שמיר, היועצת המשפטית (בנושאים מספר 2 עד 3)
אליצור וייזר, המחלקה המשפטית (בנושאים מספר 3 עד 7)
- נוכחים נוספים בנושא 2 של סדר היום:
יוסי פרוור, מנהל אגף משאבי אנוש, החטיבה למשאבי אנוש ומינהל
פנינה קרן, מנהלת החטיבה למשאבי אנוש ומינהל
- נוכחים נוספים בנושא 3 של סדר היום:
חדוה בר, המפקחת על הבנקים
ארז גדי, ראש מטה המפקחת על הבנקים
פנינה קרן, מנהלת החטיבה למשאבי אנוש ומינהל
- נוכחים נוספים בנושא 4 של סדר היום:
יחיעם ארם, היחידה לניהול סיכונים
פרנסואז בן צור, מנהלת האגף הפיננסי, חטיבת השווקים
ליאור גסנר, מנהל יחידה לניהול סיכונים
ענת מורג, היחידה לניהול סיכונים
- נוכחים נוספים בנושא 5 של סדר היום:
יאיר ארצי, שותף מנהל, חברת CPM
עוזי בוכבינדר, מנהל הפרויקט, חברת CPM
יעל ואקנין, מנהלת היחידה לתכנון וכלכלה
טל לבנון, יועצת לוחות הזמנים, חברת HCP
שי פרץ, ראש מנהלת פרויקט הבינוי
רחל צימלס, היחידה לתכנון וכלכלה
פנינה קרן, מנהלת החטיבה למשאבי אנוש ומינהל
- נוכחים נוספים בנושא 7 של סדר היום:
אילן שטיינר, מנהל מחלקת מטבע
ליאור ליכטמן, מנהל אגף ההנפקה, מחלקת המטבע
יהודית סירקיס דרן, המחלקה המשפטית.

סדר היום:

1. עדכוני הנגיד והמנכ"ל
2. תנאי שכר של עובדי הבנק
3. סקירה על עבודת הפיקוח על הבנקים כחלק מבנק ישראל
4. ניהול סיכונים תפעוליים בניהול יתרות מטבע החוץ
5. פרויקט הבינוי - עדכון רבעוני
6. הצגת המבנה הארגוני של הבנק ותחומי אחריות החטיבות
7. אישור מטבעות זיכרון
8. מעקב אחר החלטות/משימות של המועצה המינהלית - חצי שנתי

הדיון:

נושא 1 בסדר היום: עדכוני הנגיד והמנכ"ל

דוח הממונה על השכר במשרד האוצר על חריגות שכר בבנק ישראל

מנכ"ל הבנק דיווח כי פנה אל הממונה על השכר במשרד האוצר כדי לקבל את התייחסותו לטענות הבנק שלפיהן אין אפילו עובד אחד בבנק אשר קיבל תשלום שכר שלא כדין. הממונה השיב לו כי יעביר את תגובתו לבנק לאחר שייפגש עם הגורמים הרלוונטיים במשרדו וידון עמם על כל אחד מ-15 המקרים שבהם התגלו לכאורה חריגות שכר בבנק ישראל. המנכ"ל הוסיף כי ביקש מהממונה לשוחח עמו בטרם ימסור לבנק תשובה בכתב, והממונה הבטיח כי כך ייעשה. חבר מועצה אחר אמר שהבנק יצטרך להגיב לטענות הממונה על השכר שכבר פורסמו לציבור, בדבר חריגות שכר בבנק ישראל. אופן התגובה ייגזר מהתייחסותו של הממונה לטענות הבנק.

נושא 2 בסדר היום: תנאי שכר

1*

החלטות:

המשך הדיון יתקיים בישיבת המועצה המינהלית הקרובה. (ל"ז: 15/8/19)

נושא 3 בסדר היום: סקירה על עבודת הפיקוח על הבנקים כחלק מבנק ישראל

חבר מועצה אמר שלנוכח העובדה כי ישנן מדינות שבהן הפיקוח על הבנקים אינו חלק מהבנק המרכזי, הוא מבקש להבין את אופי קשרי העבודה בבנק ישראל בין הנגיד לבין המפקח, באיזו מידה הפיקוח הוא אוטונומי, ומהם ממשקי העבודה ויחסי הגומלין של הפיקוח עם גורמים שונים בבנק.

המפקחת על הבנקים השיבה כי עבודת המפקח על הבנקים שלובה בעבודת הנגיד. המפקח על הבנקים ממונה על ידי הנגיד וכפוף אליו ישירות. הכלי העיקרי שבאמצעותו פועל הפיקוח הוא הוראות ניהול בנקאי תקין שחלקן נגזרות מסטנדרטים בין-לאומיים שנקבעים על ידי ועדת באזל וברשויות פיקוח אחרות. הוראות אחרות נקבעות כדי לתמוך

¹ הוחלט לא לפרסם – נושא רגיש בתחום יחסי העבודה.

ביעדי הפיקוח על הבנקים. חלק מהיעדים נקבעו בחוק, לדוגמה: שמירה על יציבות המערכת הבנקאית כלומר שמירה על כספי המפקדים, ושמירה על ההוגנות כלפי הלקוחות. חלק אחר הוגדר והורחב על ידי הפיקוח כדי לתמוך ביעדים שנקבעו בחוק, לדוגמה: קידום התחרות. לצד אלה נקבעו גם יעדי משנה כמו קידום חדשנות וייעול המערכת הבנקאית. המפקחת ציינה כי תהליכי העבודה של החטיבה הם מובנים מאוד. למשל, בתהליך קביעת וכתובת הוראות נדרש הפיקוח, על פי חוק, להיוועץ בוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, ולקבל את אישורו של נגיד בנק ישראל. בראש הוועדה המייעצת, שמתכנסת אחת לרבעון לפחות, עומד המפקח על הבנקים וחברים בה: נציגי שבע הקבוצות הבנקאיות, נציגים שמונו על-ידי שר האוצר מכוח חוק, רגולטורים מקבילים למפקח על הבנקים – ראש הרשות לניירות ערך וראש רשות שוק ההון, ואישים נוספים שמונו על ידי נגיד בנק ישראל, ביניהם אישים בעלי ניסיון וראייה רחבה במגזר הפיננסי והעסקי ופרופסורים מהאקדמיה. המפקחת הדגישה כי הפיקוח מחויב להיוועץ בוועדה בנוגע להיבטים שונים של הוראות נב"ת (ניהול בנקאי תקין) אבל אין לוועדה סמכויות החלטה. היא הוסיפה כי לפני החלת הוראה היא מפורסמת להתייחסות הציבור באתר האינטרנט של הבנק, וכל התייחסות נבחנת לעומקה.

בנוסף לוועדה המייעצת קיימת גם ועדת הרישיונות שבה נועץ הפיקוח, על פי חוק, לפני מתן רישיון לבנק או לסולק חדש, כמו גם בעניין מתן היתר שליטה. בוועדה זו לא מכהנים, מסיבות מובנות, נציגי הבנקים, והחברים בה מכהנים גם בוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות.

המפקחת ציינה כי כחלק מבנק ישראל גם הפיקוח על הבנקים נתון לביקורת של מבקר המדינה, וגם של גופים בין-לאומיים כמו קרן המטבע הבין-לאומית שבדקת אחת לשנה את התאמת הפיקוח לסטנדרטים בין-לאומיים. לאחרונה החל גם ה-FATF (Financial Action Task Force) לבקר את עבודת הפיקוח על הבנקים הנוגעת להיבטים של איסור הלבנת הון ומימון טרור.

המפקחת ציינה כי הנגיד מעורב מאוד בעבודת הפיקוח וכי היא מרבה להתייעץ עמו על סוגיות מהותיות הנוגעות לעבודת הפיקוח והמערכת הבנקאית. כמו כן, הנגיד מקבל סקירה תקופתית על הערכת הסיכונים במערכת הבנקאית ועל הדגשים הפיקוחיים המוצגים במסמכים המסכמים של תהליך ה-SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), המציגים הערכת סיכונים מפורטת בנוגע לכל בנק. המפקחת הדגישה שכפיפות המפקח על הבנקים לנגיד בנק ישראל מחזקת את מעמדו של הפיקוח על הבנקים כגורם עצמאי ומקצועי, תוך נטרול השפעתם של גורמים פוליטיים או גורמים בסקטור הבנקאי. הפיקוח פועל על פי עקרונות הליכה של באזל לפיקוח אפקטיבי על הבנקים, עקרונות המהווים את הבסיס לרגולציה הבנקאית בעולם כולו. אחד העקרונות המובילים הוא independence accountability resourcing and legal protection for supervisors, שקובע כי עצמאות המפקח על הבנקים נגזרת מהמשאבים העומדים לרשותו ומהמנגנונים שהחקיקה תומכת בהם, המונעים התערבות של גורמים בעלי שיקולים פוליטיים ועסקיים בעבודת הפיקוח.

חבר מועצה שאל מהם היתרונות שהפיקוח על הבנקים מפיק מעצם היותו בבנק ישראל, וכיצד תורמת הנהלת הבנק לעבודת הפיקוח.

המפקחת על הבנקים השיבה כי להיותו של הפיקוח על הבנקים חלק מבנק ישראל יש ערך מוסף גדול מאוד. לדוגמה, ממשק העבודה עם חטיבת המחקר בנוגע לניתוח יציבותה של המערכת הפיננסית שלבנק ישראל יש אחריות עליה על פי חוק. השיוך לבנק ישראל גם תורם לעצמאות הפיקוח, כפי שציינה קודם לכן.

חבר המועצה הקודם שאל אם היו מקרים שבהם הנגיד התערב בהחלטות המפקח באופן שהביא לשינוי בהן.

המפקחת השיבה שהנגיד הוא שותף מלא בכל ההחלטות המהותיות הנוגעות לפיקוח על הבנקים. היא הדגישה כי ההחלטות מתקבלות לאחר דיונים שבהם נוטלים חלק כל הגורמים המקצועיים הרלוונטיים לסוגיה הנדונה בבנק, וכן המחלקה המשפטית והנגיד.

המפקחת על הבנקים ציינה כי כאשר הפיקוח על הבנקים מצוי בתוך הבנק המרכזי יהיה קל יותר לבנק המרכזי לקבל מידע רלוונטי בזמן אמת ולהתמודד טוב יותר עם משבר במערכת הבנקאות – כמלווה של מוצא אחרון – ולמנוע את הפגיעה במפקידים ואת ההשלכות המקרו-כלכליות שעלולות לנבוע ממשבר שכזה. היא הוסיפה שאחד הלקחים שהופקו מהמשבר של 2008 בחלק מהמדינות בעולם, הוא שיש להחזיר את הפיקוח על הבנקים אל הבנקים המרכזיים. כך לדוגמא- באנגליה.

חבר מועצה שאל על אופי קשרי העבודה בין חטיבת הפיקוח על הבנקים לבין פונקציות אחרות בבנק ישראל.

מנכ"ל הבנק השיב כי הפיקוח על הבנקים כפוף כמו כל חטיבה אחרת לנוהלי הבנק, בכל האמור להקצאת וניהול משאבים, לבדיקות או"ש, לניהול הסיכונים התפעוליים (הפנימיים והחיצוניים) וכיו"ב.

המפקחת על הבנקים הוסיפה כי החטיבה גם מבוקרת, כמו כל חטיבה אחרת, על ידי הביקורת הפנימית, וכמו כל חטיבה אחרת היא נסמכת על התשתיות של הבנק בתחומים שונים.

חבר מועצה אמר שלדעתו הפיקוח על הבנקים חייב להיות חלק מבנק ישראל. הקשר הזה הוכיח את יעילותו ואת תרומתו ליציבות הכלכלית והפיננסית, באופן שבו צלחו המשק הישראלי בכלל ומערכת הבנקאות בפרט את המשבר של 2008.

חבר מועצה אחר שאל כיצד מתמודד הפיקוח על הבנקים עם השפעות הקדמה הטכנולוגית על אופי פעילותה של הבנקאות הקמעונאית, ובפרט עם הקשיים שחוות אוכלוסיות מסוימות, כמו קשישים, מסגירת סניפים.

המפקחת על הבנקים השיבה שהחוק מגדיר את הסמכויות ואת החובות של הפיקוח בהיבטים הנוגעים ליחסי בנק-לקוח. היא הוסיפה כי בשנים האחרונות פעל הפיקוח רבות כדי למנוע פגיעה בלקוחות הבנקים, בעיקר המבוגרים, כתוצאה מסגירת סניפים. במקביל הפיקוח פועל כדי להעלות את המודעות הפיננסית בכלל, ולהתפתחויות שחלו בכלים הפיננסיים בפרט, בקרב לקוחות הבנקים. צעדים אלה הוצגו, לפני שננקטו, להנהלת בנק ישראל. כדי להבין את השפעת השינויים שחלו במערכת הבנקאות יזם הפיקוח סקר שביעות רצון בקרב לקוחות הבנקים. הסקר מצא כי קיימת שונות בין בנקים ברמת שביעות הרצון, והוא גם הצביע על הבדלים בשביעות הרצון בין תחומי פעילות של המערכת הבנקאית. אחד הממצאים היה ששביעות הרצון מרמת השרות בסניפים היא, ככלל, נמוכה. בעקבות הממצאים נקט הפיקוח צעדים שנועדו להגביר את שביעות הרצון באותם בנקים או תחומים שבהם נדרש שיפור. הפיקוח גם מנהל שיח שוטף עם הבנקים המסחריים במטרה לשפר את הדרוש שיפור על פי הסקר. הבנקים גם נדרשו להציג לפיקוח תוכניות לשיפור והתייעלות, והפיקוח עוקב אחר יישומן. בכוונת הבנק לערוך השנה סקר נוסף.

חבר המועצה הקודם שאל אילו אמצעים יש בידי הפיקוח כדי לכפות על הבנקים להשתפר ולהתייעל.

המפקחת על הבנקים השיבה שככלל המערכת הבנקאית צייתה לדרישת הפיקוח להתייעל, והבנקים אף נוקטים ביוזמות משלהם. היא ציינה כי המהפכה הדיגיטלית שעוברת מערכת הבנקאות בישראל, כמו בעולם, מתקבלת בברכה בקרב רוב

לקוחות הבנקים, בעיקר הצעירים. עם זאת יש גם לקוחות שנתקלים בקשיים, בעיקר לקוחות מבוגרים. הפיקוח על הבנקים ערך לאחרונה סדרה של הרצאות, ברחבי הארץ, בנושא הדרכה והעשרה בתחום הבנקאות הדיגיטאלית לאזרחים ותיקים, וגם המערכת הבנקאית נרתמת לשפר את השרות. עם זאת, החינוך הדיגיטאלי הוא תהליך ממושך. הפיקוח על הבנקים בישראל, שלא כמו במקומות אחרים בעולם, נדרש, על פי חוק, לאשר כל סגירה של סניף. אישור שכזה, אם ניתן, הוא בהתאם לתנאים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין שהיא שקופה לציבור. המפקחת על הבנקים ציינה כי היחידה לפניות הציבור בפיקוח על הבנקים פועלת לטובת הציבור, ויש לה סמכויות רחבות מאוד כדי להכריע במחלוקות בין הלקוח לבנק. הפיקוח על הבנקים השתמש לאחרונה יותר בסמכויות שניתנו לו והטיל עיצומים כספיים על בנקים בשל אי ציות להוראות שדוגמאות להן היא תיארה, בנושאים צרכניים. היא ציינה כי הקנסות שהפיקוח גובה מועברים לקופת המדינה. לפיקוח יש גם סמכות להורות לבנקים לפצות לקוחות שנפגעו מהתנהלות בלתי תקינה של הבנק.

חבר המועצה הקודם אמר שאומנם המועצה מברכת על החדשנות והדיגיטליזציה בשירותים הבנקאיים, אך יחד עם זאת היא מצביעה על הקשיים שנוצרים בעקבותיהם לחלקים החלשים יותר בציבורים מסוימים באוכלוסייה. לדבריו, צריך לתת כל הזמן את הדעת כיצד להקל עליהם את ההתמודדות עם הקשיים הנובעים מהשינויים.

המפקחת על הבנקים אמרה שהיא מסכימה עם חבר המועצה, וכי הפיקוח רואה את עצמו גם כמי שנושא באחריות חברתית להגן על האוכלוסיות המוחלשות, כמו קשישים, עולים חדשים, עובדים זרים, נשים שחוו אלימות כלכלית וכיו"ב. היא ציינה כי הפיקוח נקט בצעדים פרואקטיביים רבים בתחום הצרכני ובהגנה על האוכלוסיות הללו. למשל, פרסום הוראה בדבר החובה לפתוח חשבון בנק לכל לקוח, גם אם הדבר אינו כדאי לבנק בהיבט הכלכלי. המפקחת ציינה כי בחטיבה קיים אגף ייעודי לנושא בנק-לקוח, שבו פועלות, בין השאר, היחידה לפניות הציבור ויחידת האסדרה שתפקידה לקבוע הוראות למערכת הבנקאית בכל התחומים, כולל אלה הנוגעות לסגירת סניף. המפקחת ציינה כי הפיקוח על הבנקים חייב את הבנקים להציב עמדות שרות אוטומטיות (ATM) במקומות שבהם פעלו סניפים שנסגרו. בנוסף, הוא יזם הבאת סניפים ניידים שישרתו את לקוחות האזור שבו פעל סניף שנסגר בשל היעדר צידוק כלכלי להפעלתו. סניפים ניידים מגיעים גם למקומות שבהם יש אוכלוסייה המתקשה להתנייד, למשל בתי אבות.

המפקחת התייחסה לסוגיית מעבר לקוחות בין בנקים וציינה כי שיעור הלקוחות שמחליפים את הבנק שלהם נמוך, כ-3%. בדיקה מעמיקה שערך הפיקוח העלתה כי שיעור הלקוחות שעוברים בנק בישראל דומה לשיעורם במדינות אחרות ובהן אנגליה. הפיקוח נרתם לקדם הצעת חוק שתחייב את המערכת הבנקאית להקים מערכת שתאפשר ללקוח לעבור מבנק לבנק בקליק. המערכת, שאת בנייתה מוביל הפיקוח אך הבנקים המסחריים יישאו בעיקר עלות בנייתה, צפויה לעלות לאוויר בשנת 2021. מדובר בפרויקט מורכב ביותר.

חבר מועצה שאל מספר שאלות: (1) האם הפיקוח על הבנקים מפקח גם על חברות כרטיסי האשראי. (2) האם קרן שמשקיעה השקעה מהותית בבנק מסחרי מפוקחת על ידי הפיקוח על הבנקים. (3) כיצד הפיקוח על הבנקים נערך להתמודד עם עליית הסיכונים הקיברנטיים והסיכונים של חדירה לפרטיות בעקבות תהליך הדיגיטליזציה של מערכת הבנקאות.

המפקחת על הבנקים השיבה כי הפיקוח על הבנקים מפקח על כל הסולקים במשק ובהם חברות כרטיסי האשראי, אבל הואיל והסיכון הסיסטמי שלהם נמוך מזה של הבנקים המסחריים רמת הפיקוח עליהם נמוכה מזו של הבנקים. באשר

לקרן אחזקות שמשקיעה השקעה מהותית בבנק מסחרי אמרה המפקחת כי הפיקוח עורך בדיקת התאמה לדרישות הפיקוחיות על פי חוק (Fit and Proper) כמו יושרה, חוסן כלכלי, מערך השליטה בקרן וכיו"ב. בהתייחסה לסיכונים הקיברנטיים אמרה המפקחת כי הפיקוח נוקט בגישה פיקוחית מבוססת סיכון. לנוכח המשאבים המוגבלים של הפיקוח והמשימות הרבות שאיתן הוא מתמודד, ולנוכח גודלה של המערכת הבנקאית והיקף פעילותה הפיקוח פועל על פי מתודולוגיה סדורה שעל פיה מוקצים המשאבים למקומות שנתפסים כבעלי פוטנציאל הסיכון הגבוה ביותר, תוך שיתוף פעולה עם הגורמים הרלוונטיים. לדוגמה, בתחום פיתוח התשתיות בתחום התשלומים הפיקוח משתף פעולה באופן הדוק עם מחלקת חות"ם.

נגיד הבנק אמר שהדוגמה שהציגה המפקחת היא גם דוגמה לחשיבות הכללת הפיקוח בתוך בנק ישראל.

המפקחת על הבנקים ציינה כי ב-2020 ייכנס לתוקפו חוק שירותי תשלום, תשע"ט-2019, שמגדיר את ההגנה על צרכנים שנפגעו מתקיפה קיברנטית בעת שערכו פעולת תשלום באמצעים דיגיטאליים. החוק מטיל את האחריות על ספק שירותי התשלום, בין אם הוא בנק או גוף חוץ בנקאי, ולא על הצרכן.

נגיד הבנק אמר כי בנק ישראל והפיקוח על הבנקים בתוכו מתמודדים עם יותר משימות בעזרת כוח אדם מצומצם, בהשוואה למקביליהם בעולם. הוא הוסיף כי התפקיד הראשון במעלה של הפיקוח על הבנקים הוא לדאוג ליציבות המערכת הבנקאית, אבל המפקחת על הבנקים פועלת רבות גם לטובת הצרכנים, משמע לקוחות הבנקים. לדבריו, התחרות במערכת שגורמת להתייעלותה ולשיפור השירותים שהיא מספקת, תורמת בסופו של דבר גם לעמידותה וליציבותה.

חבר מועצה אמר שאומנם החברים מקרב הציבור במועצה מבינים כי אבטחת היציבות קודמת לכול בעבודת הפיקוח, אך תפקידם במועצה הוא גם להשמיע את קולו של הציבור בהיבט הצרכני.

המפקחת על הבנקים הוסיפה כי בסופו של דבר יציבות המערכת הבנקאית מבטיחה את כספי הלקוחות ולכן יש לה משמעות רבה בהיבט הצרכני.

היא ציינה את מסירותם הרבה של עובדי החטיבה שמתמודדים באמצעות משאבים מועטים יחסית עם משימות רבות שחלקן אפילו לא כלולות בתוכנית העבודה אלא נובעות מאילוצים הנוצרים במהלך השנה, כמו השתתפות בתהליכי חקיקה ובעבודות ועדות המטפלות בנושאים הקשורים לפיקוח. עובדי הפיקוח מתמודדים עם עולם משתנה באופן מהיר יחסית, גם בהיבטים רגולטוריים וגם בתחום הטכנולוגי. המפקחת ציינה את תרומתו של מנכ"ל הבנק בבניית המשאבים והיכולות בנושאים של טכנולוגיה, חדשנות והערכת הסיכונים.

חבר המועצה הקודם שאל אם יש לחטיבה אמנת שירות (SLA) לטיפול בפניות הציבור.

המפקחת על הבנקים השיבה כי אין אמנה כזו שהתפרסמה לציבור, והוסיפה כי עשויה להיות שונות גדולה בין משך הטיפול בפנייה אחת לאחרת, הנובעת מהבדלים במורכבות הטיפול. לדוגמה, יש פניות שהמענה להן הוא ספציפי ונקודתי ויש כאלה שהמענה דורש טיפול רוחבי ומערכתי. המפקחת הדגישה כי כדי לשפר את היכולת של הפיקוח להתמודד עם פניות הציבור ולהביאה לרמה שתניח את דעתה, היא תזדקק לתוספת משאבים.

חבר המועצה הקודם ביקש שבעת הצגת תוכנית העבודה והתקציב של חטיבת הפיקוח על הבנקים תציג המפקחת אמנת שירות ואת המשאבים הדרושים למימושה.

המפקחת על הבנקים סקרה בקצרה את החוקים המגדירים את סמכויות הפיקוח על הבנקים, ואת הסטנדרטים הבין-לאומיים שעל פיהם הוא פועל. לדבריה, הדבקות בסטנדרטים הללו תורמת לדירוג המדינה. היא ציינה כי הפיקוח על הבנקים מאמץ את הסטנדרטים לאחר שהוא בוחן אותם לעומק ומתאים אותם למערכת הבנקאות בישראל.

נושא 4 בסדר היום: ניהול סיכונים תפעוליים בניהול יתרות מטבע החוץ

מנהל היחידה לניהול סיכונים ציין כי הדיון מתקיים בהתאם להחלטת המועצה מה-1 בספטמבר 2018. הוא אמר כי בבנק התקיים דיון בשאלה מיהו הגורם בבנק שצריך להיות אחראי על בקרת ניהול הסיכונים התפעוליים הכרוכים בניהול היתרות. היחידה ערכה בדיקה מקיפה בקרב הגורמים הרלוונטיים בבנק ובהם: בחטיבת השווקים, במחלקה המשפטית, ובלשכת הנגיד, בחנה נוהלי עבודה דוחות ביקורת ופרוטוקולים של ישיבות המועצה, ואף בחנה כיצד בנקים מרכזיים אחרים מתמודדים עם הסוגיה. מטרת הבדיקה הייתה לבדוק אם האחריות לניהול הסיכונים התפעוליים הכרוכים בניהול היתרות היא על המועצה המינהלית או על הוועדה המוניתרית או שהאחריות מתחלקת בין שני הגופים. בעקבות הבדיקה התגבשה בבנק ההמלצה שהנושא הוא בתחום האחריות של המועצה המנהלית.

חבר מועצה שאל אם יש יעד מוגדר לרמת יתרות מטבע החוץ או שזו נקבעת באופן תוצאתי.

מזכירת הוועדה המוניתרית והמועצה המינהלית השיבה כי לוועדה הוקנתה הסמכות, בהסכמת שר האוצר, לקבוע את העקרונות שלפיהם נקבעת רמת היתרות, אך את הרמה הנאותה שלהן קובע הנגיד בהתאם לעקרונות כאמור.

נגיד הבנק הוסיף כי צריך יהיה לנהל את הסיכונים התפעוליים הכרוכים בניהול היתרות בין אם רמתן תעמוד על 50 מיליארד דולרים או על 120 מיליארד, לכן סוגית רמת היתרות לא צריכה להשפיע על הדיון הנוכחי.

חבר מועצה שאל אם המלצת הבנק מעבירה אחריות לניהול היתרות מהוועדה המוניתרית למועצה המינהלית.

העוזר ליועצת המשפטית השיב כי לא מדובר בהעברה של אחריות, הואיל והתפקיד הראשון של המועצה המנהלית, כפי שנקבע בחוק בנק ישראל, התש"ע 2010, הוא לפקח על ההתנהלות התקינה והיעילה של הבנק, וזה כולל גם את הוועדה המוניתרית. הוא הוסיף כי המנדט של הוועדה המוניתרית בניהול יתרות מטבע החוץ הוא לקבוע את העקרונות שעל פיהם יחליט הנגיד על הרמה הרצויה של היתרות לטווח הארוך ולהתוות הקווים המנחים למדיניות ההשקעה של היתרות. את המנדט הזה אין הוועדה המוניתרית רשאית להעביר למועצה המינהלית. לעומת זאת, על המועצה לדאוג שיהיו בידי הבנק הכלים והתנאים לנהל את היתרות בהתאם לכללים שהוועדה המוניתרית קבעה. משמע, הוועדה המוניתרית אחראית על המדיניות של ניהול היתרות, בעוד שהמועצה אחראית להתנהלות התקינה של הבנק בתחום זה, כפי שהיא אחראית להתנהלות התקינה של הבנק בתחומים אחרים.

מנהל היחידה לניהול סיכונים הבהיר שהמועצה אחראית לניהול הסיכונים התפעוליים הכרוכים בניהול היתרות כמו: התאמת מערכות המחשוב, סיכונים קיברנטיים, סיכונים משפטיים, סיכונים מעילות והונאות, טעויות אנוש, מיסוי וכיו"ב. הואיל והמועצה המנהלית חשופה להיבטים התפעוליים של כלל פעילות הבנק, יש לה את הידע והניסיון הרלוונטיים הדרושים לנהל גם את הסיכונים התפעוליים הכרוכים בניהול היתרות.

העוזר ליועצת המשפטית ציין את העובדה שהמועצה המינהלית דנה בבקורות הקשורות לניהול היתרות כמו לדוגמה הבקורות על הפעילות הפיננסית של ברוקרים ומנהלי התיקים החיצוניים, עבור בנק ישראל.

נגיד הבנק הוסיף שהאבחנה בין אחריות הוועדה המוניתרית לבין האחריות של המועצה המינהלית בקשר לסיכונים הכרוכים בניהול יתרות מטבע החוץ, היא שהוועדה אחראית על הסיכונים הפיננסיים: גובה היתרות, מכשירי ההשקעה וכיו"ב, בעוד שהמועצה אחראית לסיכונים התפעוליים: סיכוני סייבר, נוהלי עבודה, בקורות בתהליכי העבודה וכיו"ב.

חבר מועצה אמר שכשמוטלת אחריות מסוימת צריך לדאוג שיהיו בידיה הכלים לממש את האחריות. הוא העיר שבעמדת בנק ישראל שנמסרה לקראת הדיון נכתב: "דיווח תקופתי של היחידה לניהול סיכונים לוועדה המוניתרית בנושא הסיכון התפעולי בניהול היתרות וקיום דיון. מסקנות הדיון יכללו בדיווח של היחידה למועצה המינהלית, אשר תדון בהן". הוא שאל אם מצופה מהמועצה המינהלית לבקר את החלטות הוועדה המוניתרית. הוא אמר שלדעתו מדובר, על פי הניסוח האמור, בחלוקה לא סבירה של האחריות בין הגופים.

חבר מועצה אחר אמר שלדעתו מדובר בניסוח לא מתאים.

מנהל היחידה לניהול סיכונים ציין את הפריצה לחשבון של הבנק המרכזי של בנגלדש ב-FED כדוגמה לסיכון תפעולי הקשור לניהול היתרות.

מנהלת האגף הפיננסי בחטיבת השווקים ציינה כי בעקבות הפריצה האמורה הופקו בבנק ישראל לקחים והורחבו מעגלי הבקרה על חשבונות של הבנק בחוץ לארץ. היחידה לניהול סיכונים הייתה שותפה להפקת הלקחים הואיל והיא אחראית על ניהול הסיכונים התפעוליים. דוגמה אחרת של סיכון תפעולי בניהול היתרות היא שמבצע עסקה ימכור מטבע א' ויקנה מטבע ב', בעוד שהוא צריך היה לבצע פעולה הפוכה. טעות שכזו היכולה לגרום נזק גדול מאוד היא סיכון תפעולי. כדי למנוע את התממשות הסיכון דרושים מנגנוני בקרה תפעולית. לדוגמה, הגבלת היקף הפעולות שעובד בלתי מנוסה יכול לבצע, הכשרה נכונה של העובדים ובקורות על התהליך, כולל כאלה שיאפשרו לזהות מהר אם הטעות קרתה. מנהלת האגף הוסיפה שהוועדה המוניתרית מגדירה את הסיכונים הפיננסיים בניהול היתרות אבל אין לה נגיעה לסיכונים התפעוליים ולתהליכי העבודה הנגזרים מהם.

חבר מועצה אמר שכדי שהמועצה המנהלית תוכל לדאוג שהתהליכים של ניהול יתרות מטבע החוץ, על פי יעדיה של הוועדה המוניתרית והחלטותיה יוכלו להתממש, צריכה המועצה מספר תשומות: 1. דיווח רבעוני בנושא הסיכונים התפעוליים הכרוכים בניהול היתרות; 2. דיווחים של מבקר הפנים על תהליכי העבודה הקשורים לניהול היתרות; 3. דיווח קצר למועצה בעל פה, בכל אחת משיבותיה, על ניהול יתרות מטבע החוץ בהיבט התפעולי, גם אם לא התגלו בעיות.

חבר מועצה אחר הציע שהמועצה תקבל סקירה על ניהול יתרות מטבע החוץ, שתכלול אולי גם סקירה על אופן ניהולן בבנקים מרכזיים אחרים. כמו כן, צריך לדעתו להכין למועצה, לקראת הישיבה הבאה, מסמך שיגדיר ויסביר את תחומי האחריות שלה לעומת אלה של הוועדה המוניתרית בקשר לניהול יתרות מטבע החוץ.

המבקר הפנימי אמר שיש תחומים בניהול יתרות מטבע החוץ שברור מי הגוף האחראי להם. רמת היתרות ומדיניות ההשקעה ברור שהם באחריות הוועדה המוניתרית, ואילו ההיבטים הטכניים של תהליכי העבודה הם באחריות המועצה המינהלית. עם זאת יש מגוון תחומים שלא ברור לו מי בהכרח נושא באחריות עליהם. המבקר הפנימי ציין שהיו דוחות

ביקורת שבהם עלו סוגיות כמו מעקב אחר התשואות מהשקעת היתרות או מעקב אחר ביצועי מנהלי התיקים החיצוניים. בסוגיות אלה לא ברור לו מי נושא באחריות ולכן צריך לחדד את הדברים.

חבר מועצה ציין שבעת הדיון בוועדת הביקורת בדוחות הביקורת האמורים, המליצה הוועדה לקיים דיון אצל הנגיד בסוגיות הללו.

החלטות:

1. המועצה מבקשת לקבל מסמך מפורט המציג את הגדרת האחריות על ניהול הסיכונים של המועצה המינהלית והדיווחים שימסרו בנושא למועצה המינהלית. (לו"ז: 15/8/19)
2. המועצה מבקשת לקיים דיון על אופן ניהול יתרות המט"ח (לו"ז: 22/9/19)

נושא 5 בסדר היום: פרויקט הבינוי - עדכון רבעוני

2*

נושא 6 בסדר היום: הצגת המבנה הארגוני של הבנק ותחומי אחריות החטיבות הדיון לא התקיים.

נושא 7 בסדר היום: אישור מטבעות זיכרון מצורפים פרטיהם של מטבעות הזיכרון (נספח א')

מנהל מחלקת המטבע הציג בפני חברי המועצה את פרטי מטבעות הזיכרון שהובאו לאישור המועצה.

החלטות:

בהתאם לסעיף 43 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, המועצה המינהלית מאשרת את קביעת הנגיד בדבר הערך הנקוב, התרכובת, המשקל, התבנית ושאר הפרטים של המטבעות להלן, בהתאם לדוגמאות המצורפות. כמו כן המועצה מאשרת את החלטת הנגיד להכריז על המטבעות להלן כמטבעות זיכרון: מטבע זיכרון בסדרת תמונות מן התנ"ך, שנושאו "שנים עשר המרגלים", התש"ף-2019, בערך נקוב 1 שקל חדש (גימור רגיל), 2 שקלים חדשים (גימור קשוט), 10 שקלים חדשים (גימור קשוט), 1 שקל חדש זעיר (גימור קשוט). מטבע בסדרת אד-הוק, שנושאו "אתלטיקה", התש"ף-2020, בערך נקוב 1 שקל חדש (גימור רגיל), 2 שקלים חדשים (גימור קשוט), 10 שקלים חדשים (גימור קשוט).

נושא 8 בסדר היום: מעקב אחר החלטות/משימות של המועצה המינהלית - חצי שנתי הדיון לא התקיים.

² הוחלט לא לפרסם – נושא שפרסומו יכול לפגוע במו"מ עתידי.

ירושלים, ד' תמוז, תשע"ט
7 יולי, 2019

אל: המועצה המינהלית

מאת: הנגיד

**הנדון: אישור המועצה המינהלית בעניין קביעת פרטיות של מטבעות זיכרון,
מטבעות מיוחדים ופריטים נומיסמטיים**

בתוקף סמכות הנגיד על-פי סעיף 43 (א) ו- (ב) לחוק בנק ישראל, התש"ע - 2010, הנגיד באישור המועצה והממשלה יקבע את ערכם הנקוב, תרכובתם, משקלם, תבניתם ושאר פרטיות של מטבעות זיכרון, מטבעות מיוחדים ופריטים נומיסמטיים.

בתוקף סמכותי, הריני מבקש את אישור המועצה:

1. להכריז על המטבעות שלהלן כמטבעות זיכרון:
 - א. מטבע זיכרון בסדרת תמונות מן התנ"ך שנושאו "שנים עשר המרגלים" התש"ף – 2019;
 - ב. מטבע זיכרון בסדרת אד-הוק שנושאו "אתלטיקה", התש"ף - 2020.
2. לקבוע כי ערכם הנקוב, תרכובתם, משקלם, תבניתם ושאר פרטיות של המטבעות דלעיל יהיו כמפורט בנספח המצורף למכתבי זה ואשר מהווה חלק בלתי נפרד ממנו.

בברכה,

אמיר ירון
נגיד בנק ישראל

העתק: מר חזי כאלו, מנכ"ל

 אמיר ירון
 נגיד בנק ישראל

**מטבע בסדרת תמונות מן התנ"ך,
 "שנים עשר המרגלים", התש"ף - 2019**

ערך נקוב	צד הנושא	צד הערך	תרכובת	משקל בגר'	שוליים	קוטר במ"מ	שנת הנפקה
2 שקלים חדשים (גימור קשוט).	<u>העיצוב:</u> שני מרגלים חוזרים ממסעם לארץ ישראל ונושאים על כתפיהם זמורה ואשכול ענבים. בשולי המטבע מופיעים אלמנטים קישוטיים המדמים חיטה, רימון וחלב, מסמליה של תבואת הארץ.	הערך הנקוב בעברית ובאנגלית. <u>העיצוב:</u> הערך הנקוב ובחלקו התחתון של המטבע אשכול ענבים. כמו כן, מופיעים הרכיבים הקבועים: סמל המדינה והאות "מ" - סימן הטביעה.	0.999 כסף	31.1	מחורצים	38.7	התש"ף 2019
		<u>הכיתוב:</u> בשולי המטבע מופיע הכיתוב: שנים עשר המרגלים במדבר י"ג, בעברית, אנגלית וערבית. המילה "ישראל" בעברית, ערבית ואנגלית. שנת ההטבעה העברית והגוריאנית.					

"שנים עשר המרגלים", התש"ף - 2019
מטבע בערך נקוב 2 ש"ח

אמיר ירון
נגיד בנק ישראל

**מטבע בסדרת תמונות מן התנ"ך,
 "שנים עשר המרגלים", התש"ף - 2019**

ערך נקוב	צד הנושא	צד הערך	תרכובת	משקל בגר'	שוליים	קוטר במ"מ	שנת הנפקה
10 שקלים חדשים (גימור קשוט).	<u>העיצוב:</u> שני מרגלים חוזרים ממסעם לארץ ישראל ונושאים על כתפיהם זמורה ואשכול ענבים. בשולי המטבע מופיעים אלמנטים קישוריים המדמים חיטה, רימון וחלב, מסמליה של תבואת הארץ.	הערך הנקוב בעברית ובאנגלית. <u>העיצוב:</u> הערך הנקוב ובחלקו התחתון של המטבע אשכול ענבים. כמו כן, מופיעים הרכיבים הקבועים: סמל המדינה והאות "מ" - סימן הטביעה.	0.917 זהב 0.043 נחושת 0.040 כסף	16.96	מחורצים	30	התש"ף 2019
	<u>הכיתוב:</u> בשולי המטבע מופיע הכיתוב: שנים עשר המרגלים במדבר י"ג, בעברית, אנגלית וערבית. המילה "ישראל" בעברית, ערבית ואנגלית. שנת ההטבעה העברית והגרגוריאנית.						

"שנים עשר המרגלים", התש"ף - 2019
 מטבע בערך נקוב 10 ש"ח

 אמיר ירון
 נגיד בנק ישראל

**מטבע בסדרת תמונות מן התנ"ך,
 "שנים עשר המרגלים", התש"ף - 2019**

ערך נקוב	צד הנושא	צד הערך	תרכובת	משקל בגר'	שוליים	קוטר במ"מ	שנת הנפקה
1 שקל חדש זעיר (גימור קשוט)	<u>העיצוב:</u> שני מרגלים חוזרים ממסעם לארץ ישראל ונושאים על כתפיהם זמורה ואשכול ענבים. בשולי המטבע מופיעים אלמנטים קישוריים המדמים חיטה, רימון וחלב, מסמליה של תבואת הארץ. <u>הכיתוב:</u> בשולי המטבע מופיע הכיתוב: "שנים עשר המרגלים, בעברית, אנגלית וערבית. המילה "ישראל" בעברית, ערבית ואנגלית. שנת ההטבעה העברית והגוריאנית.	הערך הנקוב בעברית ובאנגלית. <u>העיצוב:</u> הערך הנקוב ובחלקו התחתון של המטבע אשכול ענבים. כמו כן, מופיעים הרכיבים הקבועים: סמל המדינה והאות "מ" - סימן הטביעה.	0.999 זהב	1.244	מחורצים	13.92	התש"ף 2019

"שנים עשר המרגלים", התש"ף - 2019
מטבע בערך נקוב 1 ש"ח זעיר

 אמיר ירון
 נגיד בנק ישראל

**אישור המועצה עפ"י סעיף 43 (א) ו- (ב) לחוק בנק ישראל
בדבר מטבעות זיכרון, מטבעות מיוחדים ופריטים נומיסמטיים**

**מטבע בסדרת אד הוק
"אתלטיקה", התש"ף - 2020**

שנת הנפקה	קוטר במ"מ	שוליים	משקל בגר'	תרכובת	צד הערך	צד הנושא	ערך נקוב
התש"ף 2020	30	חלקים	14.4	0.925 כסף 0.075 נחושת	הערך הנקוב בעברית ובאנגלית.	<u>העיצוב</u> : שלוש אצניות רצות על מסלול ריצה. בנוסף, מופיע הכיתוב "אתלטיקה" בעברית, ערבית ואנגלית.	1 שקל חדש (גימור רגיל).
<u>הכיתובים</u> : בשוליו העליונים של המטבע מופיע הכיתוב "המשלחת האולימפית הישראלית, התש"ף" בעברית ובאנגלית. המילה "ישראל" בעברית, ערבית ואנגלית.							

"אתלטיקה", התש"ף - 2020
מטבע בערך נקוב 1 ש"ח

אמיר ירון
נגיד בנק ישראל

מטבע בסדרת אד הוק
"אתלטיקה", התש"ף - 2020

שנת הנפקה	קוטר במ"מ	שוליים	משקל בגר'	תרכובת	צד הערך	צד הנושא	ערך נקוב
התש"ף 2020	38.7	מחורצים	31.1	0.999 כסף	הערך הנקוב בעברית ובאנגלית.	<u>העיצוב:</u> שלוש דמויות של אצניות רצות על מסלול אתלטיקה.	2 שקלים חדשים (גימור קשוט).
					אלמנט בצורת דמות ספורטאית במהלך חמישה שלבים של תהליך הקפיצה לרוחק. כמו כן מופיעים הרכיבים הקבועים: סמל המדינה והאות "מ" - סימן הטביעה.	בנוסף, מופיע הכיתוב "אתלטיקה" בעברית, ערבית ואנגלית.	
					<u>הכיתובים:</u> בשוליו העליונים של המטבע מופיע הכיתוב "המשלחת האולימפית הישראלית, התש"ף" בעברית ובאנגלית.		
					המילה "ישראל" בעברית, ערבית ואנגלית.		

"אתלטיקה", התש"ף-2020
מטבע בערך נקוב 2 ש"ח

אמיר ירון
נגיד בנק ישראל

מטבע בסדרת אד הוק
"אתלטיקה", התש"ף - 2020

ערך נקוב	צד הנושא	צד הערך	תרכובת	משקל בגר'	שוליים	קוטר במ"מ	שנת הנפקה
10 שקלים חדשים (גימור קשור).	העיצוב: שלוש דמויות של אצניות רצות על מסלול אתלטיקה.	הערך הנקוב בעברית ובאנגלית.	0.917 זהב 0.040 כסף 0.043 נחושת	16.96	מחורצים	30	התש"ף 2020
	בנוסף, מופיע הכיתוב "אתלטיקה" בעברית, ערבית ואנגלית.	הערך הנקוב בעברית ובאנגלית.	אלמנט בצורת דמות ספורטאית במהלך חמישה שלבים של תהליך הקפיצה לרוחק. כמו כן מופיעים הרכיבים הקבועים: סמל המדינה והאות "מ" - סימן הטביעה.				
			הכיתובים: בשוליו העליונים של המטבע מופיע הכיתוב "המשלחת האולימפית הישראלית, התש"ף" בעברית ובאנגלית.				
			המילה "ישראל" בעברית, ערבית ואנגלית.				

"אתלטיקה", התש"ף-2020
מטבע בערך נקוב 10 ש"ח

אמיר ירון
נגיד בנק ישראל